

*Библиотека
за четене*



АЛЕКСАНДЪР СЕРГЕЕВИЧ
ПУШКИН

КАПИТАНСКА ДЪЩЕРЯ

ДУБРОВСКИ



Издателство
ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

АЛЕКСАНДЪР СЕРГЕЕВИЧ ПУШКИН
КАПИТАНСКА ДЪЩЕРЯ, Превод Ив. Ст. Андрейчин
ДУБРОВСКИ, Превод Константин Константинов
Поредица БИБЛИОТЕКА ЗА ЧЕТЕНЕ; 256 стр.

В книгата са включени две от най-добрите творби на Александър Сергеевич Пушкин в проза: „Дъщерята на капитана“ и „Дубровски“.

Сюжетът на „Дъщерята на капитана“ разказва за събитията по време на селското въстание, начело с Емелян Пугачов, а основната интрига е любовта и съдбата на главните герои Маша Миронова и Пьотър Гриньов. Благодарение на талантливо описаната любовна линия в романа, в едно със съперничеството, интригите, отвличането на героинята и нейното спасение, романът се подрежда сред най-значимите произведения на руската класическа литература.

„Дубровски“ е история за похожденията на един млад дворянин и благороден разбойник. Владимир Дубровски е млад корнет, който служи в гвардията, играе карти и прави шумни гуляи, но един ден получава писмо от старата си бавачка, от което разбира, че баща му е на смъртен одър, а имението им ще бъде отнето от богатият съсед Троекуров. Дубровски се връща на село, където го очакват участта на разбойник и трудната любов с дъщерята на Троекуров.

За поръчки от сайта
www.paritetbg.com — 20% отстъпка!

© Предпечатна подготовка Паритет ООД

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-411-1



Мушкетер



Гос. Импер. Академ. Рис.

Том А. 1807.

КАПИТАНСКА ДЪЩЕРЯ

*Пази си честта от малък
(Тословица)*

Първа глава

ГВАРДЕЙСКИ СЕРЖАНТ

- Утре той би станал гвардейски капитан.
- Това не е необходимо: нека да служи в армията.
- Отлично казано! Там ще го изгледят.
- Но кой е баща му?

Княжнин¹

Баща ми Андрей Петрович Гринев на млади години е служил при граф Миних и напуснал военната служба с чин премиер-майор в 17... година. Оттогава той заживял в родното си село Симбирск, където се оженил за девойката Авдотя Василевна Ю., дъщеря на беден местен благородник. Ние бяхме девет деца, но всичките ми братя и сестри починаха в ранна детска възраст.

Майка ми все още била бременна с мен, когато са

¹ Яков Борисович Княжнин (1740–1791) – един от най-големите драматурзи на руския класицизъм. Творбите му са пропити с патоса на патриотизма, а в последната пиеса „Вадим Новгородский“ е развита темата за тиранията. – Б. ред.

ме зачислили в Семьоновския полк като сержант, по благоволение на гвардейския майор княз В., който ни беше близък роднина. Ако майка ми беше родила дъщеря, баща ми щеше да обяви смъртта на отсъстващия сержант и това щеше да е краят. Водех се в отпуск, докато завърша образованието си. По онова време ни възпитаваха не като сега. Още на петгодишна възраст бях предаден в ръцете на нашия коняр Савелич, когото назначиха за мой възпитател, понеже се държеше трезво. Под негово ръководство на дванадесет години се научих да чета и пиша на руски и можех да преценя много добре качествата на хрътките. По това време баща ми нае един французин, господин Бопре, когото повикаха писмено от Москва и който пристигна заедно с виното и захтина, които ги изписваха за цяла година. Идването му никак се не хареса на Савелич.

– Слава Богу, – мърмореше той под носа си, – вижда се, че детето е умито, сресано, нахранено. Каква нужда има да се пръскат излишни пари и да се наема някакъв мосю, като че си нямаме свои хора тук!

В своята родина Бопре бил бръснар, после бил войник в Прусия, след това дошъл в Русия, за да бъде *pour etre outchitel*², без въобще да разбира значението на тази дума. Той беше добър човек, но изключително вятърничав и разпуснат донемайкъде. Главната му слабост беше страстта към нежния пол; заради неговите нежности често получаваше удари, от които стенеше по цели дни. Освен това той не беше (по думите му) враг на бутилката, тоест (говорейки на руски) обичаше да си пийва твърде много. Но тъй като у дома пиеха вино само на обяд и то само по чашка, а учителя обикновено го подминаваха, то моят Бопре много бързо свикна с руската ракия и дори започна да я предпочита пред родните вина, което не

² *Pour etre outchitel* (фр.) — да стане учител – Бел. ред.

КАПИТАНСКА ДЪЩЕРЯ

беше полезно за стомаха. Ние бързо се разбрахме и макар той да беше задължен по договор да ми преподава френски, немски и всичките науки, вместо това той предпочете да се научи от мен криво-ляво да говори на руски и после всеки от нас се занимаваше със своите си работи. Ние бяхме неразделни. Аз не исках друг ментор. Но съдбата скоро ни раздали и ето как се случи това:

Перачката Палашка, дебело и трътлесто момиче, и кривокраката Акулка, която гледаше кравите, сякаш се бяха наговорили някак си и по едно и също време паднаха на колене пред майка ми и обвиниха със сълзи в очите мосю в престъпна слабост, като прелъстил невинността им. Майка ми не обичаше да се шегува с такива работи и каза на баща ми. Той се разпръви бързо. Съобщили му, че мосю е на урок при мен. Баща ми тръгнал към моята стая. В това време Бопре спеше в кревата си със съня на невинността. Аз бях зает с работа. Трябва да ви кажа, че заради мен бяха изписали от Москва географска карта. Тя висеше на стената без всякаква полза и отдавна ме съблазняваше с широката си и хубава хартия. Аз реших да направя от нея хвърчило и като се възползвах от съня на Бопре, залових се на работа. Баща ми влезе тъкмо когато закачвах на хвърчилото конска опашка към нос Добра надежда. Като видя упражненията ми по география, баща ми дръпна ухото ми, после отиде при Бопре, събуди го твърде неделикатно и започна да го обсипва с укори. Бопре, смутен, искаше да стане на крака, но не можеше: нещастният французин бе мъртъво пиян. Седем беда – един отговор. Баща ми го улови за яката и го вдигна от кревата, изтласка го навън и в същия ден го изпъди от дома, от което Савелич беше много доволен. Това беше краят на моето възпитание.

Аз живеех по момчешки, гонех гълъбите и игра-



ех на пескочи кобила с децата на нашите служители. Така навърших шестнадесет години. Тогава съдбата ми се промени.

Една есен майка ми вареше някакво сладко от мед във всекидневната, а аз, като се облизвах, гледах бълбукащата пяна. Баща ми четеше край прозореца „Придворен календар“, който получаваше всяка година. Тази книга винаги е оказвала силно влияние върху него: той никога я не препрочиташе без особено участие и това четене произвеждаше в него винаги чудно вълнение на жлъчката. Майка ми, която знаеше много добре всичките му навици и обичаи, се стараеше всеки път да сложи някъде по-настрана тази нещастна книга и по този начин „Придворният календар“ не попадеше пред очите му по цели месеци. Но пък тогава, когато го намереше случайно, по цели часове не го изпускаше от ръцете си. И тъй баща ми четеше „Придворния календар“, като от време на време повдигаше рамене и казваше тихо: „Генерал-поручик!... Той беше в моята рота сержант! Кавалер на двата руски ордена!... А неотдавна ние?...“ Най-после баща ми захвърли „Календара“ на дивана и се потъна в мисли, което не предсказваше нищо добро.

Изведнъж той се обърна към майка ми.

КАПИТАНСКА ДЪЩЕРЯ

– Авдотя Василевна, на колко години е Петруша?

– Ами, ето на, започна седемнадесетата година – отговори майка ми. – Петруша се роди в същата година, когато издъхна леля Настася Герасимовна и когато още...

– Добре, – прекъсна я баща ми, – време е да го дадем на служба. Стига е тичал по слугините и стига се е качвал по гълъбарниците.

Мисълта за предстоящата раздяла с мен дотолкова разстрои майка ми, че тя изпусна лъжицата в тенджерата и сълзи потекоха по лицето ѝ. А с мен се случи обратното; трудно мога да опиша възторга си. За мен мисълта за службата се сливаше с мисълта за свобода, за удоволствията на петербургския живот. Представях си, че съм гвардейски офицер, което според мен беше връхът на човешкото благополучие.

Баща ми не обичаше нито да променя решенията си, нито да отлага изпълването им. Денят за тръгването ми беше определен. Вечерта срещу този ден баща ми каза, че иска да напише писмо до моя бъдещ началник и поиска перо и хартия.

– Да не забравиш, Андрей Петрович – каза майка ми – да поздравиш и от мен княз Б... Пиши му, че аз се надявам, той да не лиши Петруша от своите милости.

– Какви глупости бърбириш! – отвърна баща ми, като се начумери. – Откъде-накъде ще пиша аз на княза...?

– Че ти нали каза, че искаш да пишеш до началника на Петруша?

– Е, та какво от това?

– Че нали началникът на Петруша е княз Б...? Нали Петруша е записан в Семьоновския полк?

– Записан! Малко искам да зная, че бил записан! Петруша няма да отиде в Петербург. Какво ще разбере той, ако служи в Петербург! Да пръска пари и

да хайманува? Не, нека той да служи в армията, да поноси товара, да помирише барута, да бъде войник, а не гвардейски галфон! Къде му е паспортът? Дай го тук.

Майка ми намери моя паспорт, който беше скрит в нейното сандъче заедно с ризата, в която ме бяха кръстили, и го подаде на баща ми с разтреперани ръце. Той го прочете внимателно, сложи го на масата пред себе си и започна да пише писмото.

Любопитството ме мъчеше. Къде ли ще ме изпратят, ако не в Петербург? Аз не свлях очи от татковото перо, което се движеше много бавно. Най-после той свърши, запечати писмото в един плик с паспорта, свали очилата си и, като ме повика, каза:

– Вземи това писмо до Андрей Карлович Р., мой стар приятел и другар. Ти отиваш в Оренбург да служиш под негово началство.

И така всичките ми бляскави надежди рухнаха! Вместо веселия петербургски живот ме очакваше скука в глуха и отдалечена провинция. Службата, за която мислех с такъв ентузиазъм, сега ми се струваше тежко нещастие. Но нямаше смисъл да протестирам! На другия ден сутринта пред външната врата спря пътническа кола: нагласиха в нея чантата ми, сандъче с чайни прибори и бохча с кифлички и млинчета, последни знаци на домашното глезене. Моите родители ме благословиха. Баща ми каза: „Прощавай, Петър. Служи вярно на този, на който ще дадеш клетва; слушай своите началници, не им се подмазвай, на службата не се натрапвай, от служба не се отказвай и помни пословицата: пази дрехите си, докато са нови, а честта си пази от малък“. Майка ми със сълзи ми заръча да си пазя здравето, а на Савелич – да наглежда детето. Облякоха ми заешки кожух, а върху него – лисичи. Аз седнах в колата до Савелич и тръгнах на път, облян в сълзи.

КАПИТАНСКА ДЪЩЕРЯ

Още същата нощ пристигнах в Симбирск, където трябваше да остана едно денонощие, за да си купя необходимите неща, което оставих Савелич да направи. Настанихме се в гостилница. Савелич рано сутринта тръгна по дюкяните. Като ми омръзна да гледам от прозорците калната уличка, аз започнах да разглеждам стаите. Като влязох в билиардната, видях един висок господин, около тридесет и пет годишен, с дълги черни мустаци, в халат, с щека в ръка и лула в уста. Той играеше с маркера, който изпиваше по една чаша ракия, когато спечели, а когато падне – пълзеше под билиярда на четири крака. Аз се загледах в играта им. Колкото повече продължаваше тя, толкова по-чести ставаха разходките на четири крака, докато най-накрая маркерът остана под билиярда. Господинът произнесе над него няколко силни думи като надгробна реч и ми предложи да изиграем една игра. Аз отказах, защото не знаех да играя. Това му се стори много чудно. Погледна ме със съжаление, но се заприказвахме. Разбрах, че се казва Иван Иванович Зурин, че той е капитан на хусарски полк и е дошъл в Симбирск с наборната комисия, но живее в гостилницата. Зурин ме покани да обядваме заедно, каквото Бог дал, по войнишки. Аз се съгласих на драго сърце. Седнахме на масата. Зурин пиеше много и подканяше и мен, като казваше, че трябва да привиквам към службата; той ми разказваше армейски анекдоти, от които аз щях да се пръсна от смях, и ние станахме от масата съвършени приятели. Тогава той се започна да ме учи как се играе на билиард.

– Това, – каза той – е необходимо за хора служащи, като нашего брата. По време на поход, например, ще отидеш в някой град: тогава, моля ти се, с какво ще се зальжеш? Ами няма непрекъснато да биеш евреите! По неволя ще отидеш в кафене и ще захванеш да играеш билиард; и затова трябва да умееш!

Аз се съгласих и с голямо прилежание започнах да уча. Зурин бурно ме насърчаваше, чудеше се на бързите ми успехи и след няколко урока предложи да играем на пари, по едно петаче – не за печалба, а така само колкото да не играем без нищо, което според него било най-лошият навик. Аз се съгласих и на това, а Зурин поръча да ни донесат пунш и ме накара да го опитам, като повтаряше, че трябва да привиквам към службата; а без пунш какво струва службата! Аз го послушах. А играта ни продължаваше. Колкото по-често отпивах от моята чаша, толкова порешителен ставах. Всяка минута топките летяха въвн от билиярда: аз се увличах, карах се на маркера, че смята Бог знае как и всеки час уголемява залога – с една дума държах се като хлапе, пуснато на свобода. И времето минаваше незабелязано. Зурин погледна часовника си, сложи щеката и ми съобщи, че съм изгубил сто рубли. Това ме смути малко. Парите ми бяха у Савелич. Започнах да се извинявам. Зурин ме прекъсна:

– Моля ви! Не се безпокойте. Аз мога и да почакам, а сега хайде да отидем при Аринушка.

Какво да ви кажа? Завърших деня така безпътно, както го и започнах. Ние се навечеряхме у Аринушка. Зурин ми наливаше постоянно и повтаряше, че трябва да свиквам със службата. Когато станах от масата, аз едвам се държах на краката си; посред нощ Зурин ме заведе в хотела.

Савелич ни посрещна на вратата. Той охна, като видя явните знаци на моето усърдие към службата.

– Какво е станало с теб, господарю? – каза той с тъжен глас. – Къде се напи така? Боже мой! Откак си се родил, не си съгрешвал тъй!

– Млъкни, старче! – отговорих му аз, като заеквах.
– Ти си се напил; върви да спиш... Оправи ми да си легна.

КАПИТАНСКА ДЪЩЕРЯ

На другия ден се събудих с главоболие, като едвам си припомнях вчерашните случки. Размишленията ми прекъсна Савелич, който влезе с чаша чай.

– Рано, Петър Андреич, – продума той, като клатеше глава, – от рано захвана да гуляеш. И на кого си се метнал? Струва ми се, нито баща ти, нито дядо ти се напиваха; за майка ти и дума не може да става; откак се е родила, освен квас друго не слага в устата. И кой е виновен за това? Проклетият мосю. Току-виж, че тича при Антипевна: „Мадам, же-ву при ракия!“ На ти сега же ву при! Няма какво да се каже: на добро те научи, кучият му син. Нима много ни трябваше за наставник един неверник. Сякаш господарят няма свои хора!

Досрамя ме. Аз се обърнах и му казах:

– Излез си, Савелич. Не искам чай.

Но мъчно можеше да спре Савелич, щом е започнал да проповядва.

– Ето на, Петър Андреич, какво нещо е да гуляеш. И главата ти тежи, и да ядеш ти се не иска. Пияницата за нищо го не бива... Пийни си сок от кисели краставички с мед, или пък си развали махмурлука с чаша ракия. Да донеса ли?

В това време влезе едно момче и ми подаде писъмце от И. И. Зурин. Аз го разгърнах и прочетох:

„Любезни ми Петър Андреевич, моля ти се изпрати ми по моето момче стотте рубли, които вчера спечелих. Имам много голяма нужда от пари.

На вашите услуги

Иван Зурин“

Нямаше какво да се прави. Аз се престорих на равнодушен и като се обърнах към Савелич, който и на парите, и на прането, и на моите работи беше разпоредник, заповядах му да даде на момчето сто рубли.

– Как? Защо? – попита смаяният Савелич.

– Аз му ги дължа, – отговорих с възможно най-студен глас.

– Дължиш! – отвърна Савелич, като се учудваше все повече. – Че кога ти, господарю, успя да му станеш длъжник? Работата не е никак чиста. Твоя воля, господарю, но пари аз не давам.

Аз помислих, че ако в тази решителна минута не надвия упорития старец, то по-късно ще ми бъде трудно да се отърва от неговото опекунство, и като го погледнах гордо, му казах:

– Аз съм твой господар, а ти си ми слуга. Парите са мои. Аз ги изгубих на игра, защото тъй ми скимна; а тебе съветвам да не мъдруваш, а да правиш каквото ти заповядват.

Савелич дотолкова се слиса от думите ми, че плесна с ръце и се вдърви.

– Какво чакаш още? – извиках аз сърдито.

Савелич заплака.

– Миличък Петър Андреич, – продума той с разтреперан глас — не ме уморявай от мъка. Слънце мое, послушай мене, стареца: напиши на този разбойник, че си се пошегувал, че ние и толкова пари нямаме. Сто рубли! Милостиви Боже! Кажи му, че твоите родители са ти забранили много строго да играеш, освен на орехи.

– Стига бъбри, – прекъснах го строго, – дай ми парите сега или ще те изгоня.

Савелич ме погледна с дълбока горест и отиде да ми плати дълга. Жално ми стана за горкия старец; но аз исках да бъда свободен и да докажа, че вече не съм дете. Парите бяха дадени на Зурин. Савелич побърза да се махна от проклетия хотел. Той дойде и ми съобщи, че конете са впрегнати. С неспокойна съвест и с мълчаливо разкаяние си тръгнах от Симбирск, без да се сбогувам с учителя си и не мислех да го срещна някога.

Втора глава

ВОДАЧ

*Моята страна, моята страна,
Страна непозната!
Сам ли при теб дойдох,
Добър кон ли ме доведе;
Доведе ме тук добър човек,
Смелостта, юнашката бодрост
И пенливото червено вино.*

Стара песен

Пътните ми размишления не бяха твърде приятни. Загубата ми на комар, според тогавашните цени, не беше маловажна. Аз не можех да не призная в душата си, че поведението ми в симбирския хотел беше глупаво и се чувствах виновен пред Савелич. Всичко това ме измъчваше. Старецът седеше мрачен до мен, обърнат настрана, и мълчеше, като само от време на време нещо мърмореше. Аз исках да се помирят с него, но не знаех как да започна. Най-накрая му казах:

– Е, добре, Савелич! Стига, да се помирим, виновен съм. Аз вчера направих много бели, а теб несправедливо обидих. Обещавам занаят да се държи поумно и да те слушам. Е, не се сърди, да се помирим.

– Ех, миличък Петър Андреич! – отговори той с дълбока въздишка. – Аз се ядосвам на себе си – аз съм виновен. Как така те оставих сам в хотела! Какво да се прави? Грехът ме побърква; скимна ми да ида при клисарката, да се видя с кумицата. Тъй е то: отидох при кумицата, та останах в тъмницата. Неволя и туй то! Как ще се явя сега пред очите на господарите? Какво ще кажат те, като научат, че детето се напива и играе на комар?